

KAMU KURUM VE KURULUŐLARININ, ALACAKLI HAK SAHİPLERİNE YAPACAKLARI ÖDEMELERDE “VERGİ BORCU SORGULAMA” VE “VADESİ GEÇMİŞ BORÇ DURUMUNU GÖSTERİR BELGE” ARAMA İŞLEM VE SÜREÇLERİNE GENEL BİR BAKIŐ VE UYGULAMADA KARŐILAŐILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER

Kamu kurum ve kuruluşlarına iş yapan, mal ve hizmet tedarik eden gerçek veya tüzel kişi veya kişiler, sunmuş oldukları iş, mal ve hizmetlerinin karşılığında, Devletten alacaklı duruma gelmektedirler. Bu durum, Devleti borçlu yaparken, kişi veya kişileri ise alacaklı yapmaktadır. Diğer taraftan, aynı kişi veya kişilerin yapmış olduğu vergisel faaliyetleri kapsamında, bir mükellef olarak elde etmiş olduğu kazanç ve iratlardan dolayı, tahakkuk ettirilen ve ödemek zorunda oldukları vergi ise, kendileri için Vergi Borcu, Devlet için Vergi Alacağı olmaktadır. İşte, borç/alacak ilişkisine giren Devlet ve Mükellefin, bir noktada hesaplaşması anlamına gelebilecek bu uygulama ile kamu kurum ve kuruluşlarından hak ve alacağı bulunan mükelleflerin, bu alacaklarının ödenmesi sırasında, vergi borcu bulunup bulunulmadığı hususunda, alacaklı vergi dairesi ile saymanlıklar arasında işbirliğinin sağlanması amacıyla, Maliye Bakanlığınca yayımlanan 28/07/1993 tarih ve 1993/4 nolu Tahsilat İç Genelgesi ile ilk defa “Vergi Borcu Sorgulaması” uygulaması başlatılmıştır. Bu uygulamaya, 1993/6 nolu Tahsilat İç

Genelgesi ile hız verilerek, ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi için bir takım düzenlemelere yer verilmiş ve aynı hususla alakalı çıkartılan 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgesi ile kapsam daha da genişletilmiştir. Tahsilatın hızlandırılmasına dönük bu uygulama ile alacaklı tahsil dairesinin (vergi dairelerinin) tahsil zamanaşımı yaklaşmış, tahsili imkansız hale gelmiş veya borçlu mükellefe ulaşılamadığından veyahutta vadesi geçtiği halde mükellefin borcunu ödemesi nedeniyle, tahsil edilemeyen kamu alacakları, Türkiye genelinde faaliyetlerini yürüten Maliye Bakanlığı-Muhasebat Genel Müdürlüğüne bağlı Saymanlıklar aracılığı ile tahsil edilme imkanına kavuşmuştur. Bu uygulama ile Devlet bir taraftan mükellefe karşı olan borcunu öderken, aynı zamanda da mükelleften olan vergi alacağını tahsil etmekte, diğer taraftan mükellef açısından da Devletten olan alacağını tahsil ederken, aynı zamanda da devlete olan vergi borcu ödemiş olmaktadır. Bir birim Vergi tahsil etmek için, Devletin harcamış olduğu birim maliyeti dikkate alındığında, bu uygulama sonucunda, oldukça düşük maliyetle, önemli oranda vergi tahsilatına kavuşulduğu görülmüştür. Bu uygulamadan alınan olumlu sonuçlar üzerine, 6183 sayılı Kanuna 5766 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile **22/A maddesi eklenmiştir**. Bu eklenen madde ile ilgili olarak, 26/06/2008 tarih ve 26921 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Seri:A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği, Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinin Birinci Kısım İkinci Bölümüne V. Alt Bölüm olarak **"V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları"** başlıklı bölüm eklenerek, bu defa ,Devletten alacaklı hak sahiplerine yapılacak ödemelerde "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" arama uygulaması başlatılmıştır. Ancak, getirilen bu yeni düzenleme, "Vergi Borcu Sorgulaması" uygulamasını yürürlükten kaldırmadığından, iki farklı vergi borcu araştırma ve sorgulama uygulaması ortaya çıkmıştır. Bu çalışma ile iki farklı uygulama ayrı ayrı ele alınarak, konuyu açıklık getirilmeye çalışılacaktır. **II- ALACAKLI HAK SAHİPLERİNE YAPILACAK ÖDEMELER SIRASINDA VERGİ BORCU OLUP**

OLMADIĞININ SORGULANMASI (ARAŞTIRILMASI): A-1993/6 Ve 2002/1 Nolu Tahsilat İç Genelgelerine Göre Vergi Borcu Olup Olmadığının Sorgulanması İşlemleri: a) Sorgulama Yapılacak

Ödeme Türleri: Genel olarak,Vergi Borcu Sorgulamasına konu ödeme türleri;saymanlıklarca vergi mükelleflerine yapılacak her türlü ödemelerdir.Ancak,06.06.2008 tarihli ve mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5766 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, 6183 sayılı Kanuna 5766 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen 22/A maddesinde,Maliye bakanlığına bazı ödeme ve mevzu işlemlerde, Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerinden vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması zorunluluğu getirme yetki ve izni vermiştir. Bu kapsamda,Seri A: 2 nolu Tahsilat Genel Tebliğ ile; – 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında hak sahiplerine yapacakları ödemeler. – Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle kurumların ilgililere yapacakları ödemeler. Hususunda, "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" aranılacağı belirtildiğinden,yukarıda sayılan ödemeler ,"Vergi Borcu Sorgulama" yapma uygulamasında dikkate alınmamalıdır. Bunların dışında kalan,Diğer ödemeler ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların ,kanunun 3. Maddesi ile istisna getirilen herhangi bir alım karşılığı yapacakları ödemeler, 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerine Göre Vergi Borcu Olup Olmadığının Sorgulanması İşlemlerinde sorgulama yapılacak ödeme türleridir. Kısaca;6183 sayılı Kanuna 5766 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen 22/A maddesi gereğince, 2 Nolu Tahsilat Genel Tebliğinde , "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" aranacak ödemeler dışında kalan diğer her türlü ödemeler olarak ifade edebiliriz. **b) Sorgulama Yapmakla**

Sorumlu Olan Birimler: 1993/6 nolu Tahsilat İç Genelgesinin 12.bendinde ,bu genelgenin Genel ve Katma Bütçeli idareli Saymanlıklarını kapsadığı belirtilmiştir.Daha sonra,yürürlüğe konulan 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgesinde yapılan

düzenleme ile de Döner Sermaye Saymanlık Müdürlükleride kapsam içine alınmıştır. Buna göre, Vergi Borcu Olup Olmadığının Sorgulanması İşlemlerinde ,5018 Sayılı Kanunun Ek-1 sayılı listelerde yer alan kurumların Maliye Bakanlığına Bağlı Muhasebe Birimleri ile bu kurumların yine Maliye Bakanlığına Bağlı Döner Sermaye Saymanlık Müdürlükleri, Vergi Borcu Sorgulaması yapmakla sorumludur. Bu uygulamada, hak sahiplerinden vergi borcu olmadığına dair belge istenmez. Yukarıda belirtilen Saymanlıklar doğrudan ilgili tahsil dairesi ile irtibata geçerek vergi borcu sorgulaması yapar. **c) Sorgulamaya Konu Vergi Türleri:** 6183 Sayılı Kanun kapsamında, vadesi geçmiş, takibe alınmış ve haciz aşamasında olan amme alacaklarının tamamı (Vadesi geçtiği halde, henüz ödeme emri tebliğ edilmemiş olanlar ile tecil ve taksitlendirme kapsamına alınmış ve taksitleri, taksitlendirme şartlarına uygun olarak ödenmeye devam edilenler hariç.) vergi sorgulamasının konusuna girer. **ç) Vergi Sorgulamasında Parasal Limit:** 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgesinde; "Bu genelgenin yayımını müteakip vergi borcu araştırmasında esas alınacak ödeme miktarının, hak sahibinin bağlı bulunduğu vergi dairesinin; ödemeyi yapan saymanlığın bulunduğu il sınırları içinde olması halinde 1 Milyar lira, başka bir ilde bulunması halinde ise 2 Milyar lira olarak uygulanması uygun görülmüştür." Belirlenen tutarlar, YTL'den altı sıfır atılması ile güncellenen yeni tutarlar esas alınacak olup, bu tutarlar; sırasıyla 1.000.- ve 2.000.- lira olarak uygulanmaktadır. Tahsilat İç Genelgelerinde, Vergi borcu araştırmasında esas alınacak ödeme miktarından ne anlaşılması gerektiği hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak, bu limitlerin, alacaklı hak sahibi adına birden fazla ödeme emri belgesi düzenlenmiş ise, ödenmek üzere Saymanlıkta bulunan her bir ödeme emri belgesinin toplam tutarı esas alınarak uygulanması gerektiği düşünülmektedir. Birden fazla faturanın tek bir ödeme emri belgesine bağlanması durumunda da yine ödeme emri belgesinin toplam tutarı (Bütçe Gideri Tutarı) esas alınmalıdır. Alacaklı hak sahibine yapılan ödeme KDV dahil tutarlar üzerinden yapıldığından, vergi sorgulamasına konu

parasal limitlerin de KDV dahil tutarlar üzerinden dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. **d)Vergi Borcu Kesilecek (Mahsup edilecek) Limit:** Bu konuda,1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerinde herhangi bir limit belirtilmemiştir.Bu nedenle,saymanlıklarca yapılacak sorgulama (vergi borcu araştırması) sonucunda,borç çıkması durumunda alacaklı tahsil dairesince miktara bakılmaksızın haciz bildirgesi düzenlenir. **e)Vergi Borcu Sorgulaması yapmadan ödeme yapılması durumunda, uygulanacak idari para cezası:** 1993/6 ve 2002/1 nolu tahsilat iç genelgelerinde, herhangi bir idari para cezası öngörülmediğinden,vergi borcu sorgulaması yapmayanlar hakkında,idari para cezası tatbik edilmesi söz konusu değildir.Ancak,genel hükümlere göre,vergi borcu sorgulaması yapmadan ödeme işlemlerini gerçekleştirenler sorumludur hakkında, her zaman idari işlem yapılabileceği dikkate alınmalıdır. **B) Kesinti Ve Mahsup İşlemleri:** **a)Kurumların Tahakkuk İşlemlerini Yürüten Birimlerinde Yapılacak İşlemler:** KBS-HYS Uygulaması kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın tüm Kurumlar, "Vergi Borcu Sorgulaması" na konu ödeme türleri ile ilgili,Ödeme Emri Oluştururken,Vergi Borcu Sorgulaması yapmak ve vergi borcu kesmekten sorumlu olmadıklarından,bu hususta herhangi bir işlem yapmayacaklardır. Doğrudan,alacaklı hak sahibinin alacağı tahakkuk ettirilerek,KBS-HYS üzerinden ve ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesi oluşturularak muhasebe birimine (Saymanlık) gönderilecektir. **b)Muhasebe Birimlerinde(Saymanlıklarca) Yapılacak İşlemler:** Ödemeye ilişkin,KBS-HYS üzerinden oluşturulan Ödeme Emri Belgesi ve ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesi, Muhasebe Birimine geldiğinde,Saymanlıklarca yukarıdaki hükümler doğrultusunda alacaklı tahsil dairesi nezdinde faksla sorgulama yapılır. Bu işlem sonucunda, vergi borcu çıkması durumunda,tahsil dairesince, miktara bakılmaksızın, sorulduğu günü takibeden ilk iş günü mesai bitimine kadar ilgili saymanlığa Haciz Bildirgesi düzenlenerek, faksla gönderilir.Bu süre zarfında,Haciz bildirgesi veya borcu yoktur yazısı saymanlık müdürlüğüne intikal etmemesi durumunda, alacaklı hak sahibinin ödemesi

bekletilmeksizin yapılır. Vergi Borcuna ait borç durum yazısı veya Haciz Bildirgesi Muhasebe Birimine intikal etmesi durumunda, aşağıdaki açıklamalara göre işlem yapılır. **b.1-5018 Sayılı Kanunu Ek-1 sayılı listede yer alan kurumların muhasebe birimlerince (Maliye Bakanlığına Bağlı Muhasebe Birimleri) yapılacak işlemler:** 5018 Sayılı Kanuna EK-1 sayılı listede yer alan kurumlar, ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesi düzenledikten sonra ayrıca, KBS-HYS üzerinden de Ödeme Emri Belgesi oluşturup elektronik ortamda muhasebe birimine göndermektedirler. Muhasebe Birimleri bu aşamada, ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesini teslim aldıktan sonra, KBS-HYS üzerinden oluşturulan Ödeme Emri Belgesini kabul ve onay yapmak suretiyle kayıtlarına intikal ettirirler. Daha sonra, KBS(Say2000i) sistemi tarafından otomatik olarak, 325-Nakit Talep Ve Tahsisler Hesabına alınan tutar, nakit talebi yapılmadan önce, vergi borcu sorgulaması sonucu ortaya çıkan vergi borcu tutarı kadar, vergi alacağı; 1-325-Nakit Talep Ve Tahsisler Hesabına(Borç) 2-333-9.1- Emanetler Hesabı(Vergi Borcu)(Alacak) Kaydı yapılarak vergi borcu, alacaklı tahsil dairesine aktarılacak üzere Emanetler Hesabına alınır. Emanetler Hesabının 333-9.1 Vergi Kesintileri hesabına kaydedilen tutarlar kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar, ilgili vergi dairesi adına düzenlenen MİF ile 333-9.1 Emanetler Hesabı(Vergi Borcu) 'na Borç ,511-Muhasebe Birimleri Arası İşlemler Hesabına Alacak kaydedilir. Üç nüsha olarak düzenlenen bu MİF'in bir nüshası, genel evraktan sayı verilmek suretiyle alacaklı vergi dairesine posta ile gönderilir. Ayrıca, ıslak imzalı MİF'in bir sureti de bekletilmeksizin ilgili vergi dairesine fakslanır. MİF'in diğer iki nüshası ise saymanlık yevmiye kayıtlarına asıl/suret olarak dosyalanır. **b.2- 5018 Sayılı Kanuna Ek-2 ve Ek-3 sayılı listede yer alan kurumların muhasebe birimleri(Maliye Bakanlığına Bağlı Olmayan Muhasebe Birimleri)'nce yapılacak işlemler:** 1993/6 nolu Tahsilat İç Genelgesi, Maliye Bakanlığına Bağlı Genel ve Katma Bütçeli idareli Saymanlıklarını kapsadığından, 5018 Sayılı Kanunun Ek-2 ve EK-3 sayılı listelerde yer alan kurumların Maliye

Bakanlığına Bağlı Olmayan Muhasebe Birimleri, bu kapsamda herhangi bir işlem yapmayacak ve vergi borcu sorgulaması da yapmayacaklardır. **b.3- Maliye Bakanlığına Bağlı Döner Sermaye Saymanlık Müdürlüklerince Yapılacak İşlem:** İlgili dairesince Ödeme Emri Belgesi hazırlanıp, alacaklı hak sahibine ödenmek üzere, Döner Sermaye Saymanlık Müdürlüğüne teslim edilen Ödeme Emri Belgesi, ödenmeden önce yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, vergi borcu sorgulaması yapılır, yapılan Sorgulama sonucu, alınan Haciz Bildirgesine istinaden, 103- Verilen Çekler Ve Gönderme Emirleri Hesabında kayıtlı tutardan, söz konusu vergi borcu düşülerek ,364-İstihkaklardan Vergi Borçlarına Karşılık Yapılan Kesintiler Hesabına kaydedilir. Daha sonra bu tutarlar, kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar, kayıtlardan çıkarılarak gönderme emri ile ilgili vergi dairesinin banka hesabına aktarılır.

c-Haciz Bildirgesi Olmaksızın, Alacaklı Hak Sahibinin Vergi Borcunun Alacağından Kesilmesine Muvafakat Vermesi : 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerinde , haciz bildirgesi olmaksızın, alacaklı hak sahibinin vergi borcunun alacağından kesilmesine muvafakat vermesi ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle, vergi borcu sorgulaması sonucunca, alacaklı tahsil dairesince vergi borcu bulunduğu dair borç bildirim yazısı gönderilmesine rağmen, Haciz Bildirgesi düzenlenmemiş ise, alacaklı hak sahibin dilekçe ile müracaat ederek, söz konusu vergi borcunun alacağından kesilmesini talep etmesi durumunda, vergi borcu kesintisi yapılabilir. Ayrıca, alacaklı hak sahibince, istihkak alacağıнын, henüz cebri takip aşamasına gelmemiş muaccel vergi borçlarına mahsubunu talep etmesi halinde de, buna dair başvurunun alacaklı vergi dairesine yapılması ve vergi dairesince kabul edildiğine dair belgeyi saymanlıklara ibraz etmesi halinde de mahsuben kesinti yapılması mümkündür.

III-ALACAKLI HAK SAHİPLERİNE YAPILACAK ÖDEMELER SIRASINDA "VADESİ GEÇMİŞ BORÇ DURUMUNU GÖSTERİR BELGE" ARANMASI: A-6183 sayılı Kanuna 5766 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen 22/A maddesi kapsamında (1-2 ve 3 Nolu Tahsilat Genel Tebliği) Vergi Borcu Yoktur Belgesi Aranması: a) Ödeme

Aşamasında,Vadesi Geçmiş Borç Durumu Gösterir Belge Aramakla Sorumlu Olan Kurumlar: Seri A: Sıra No: 1 nolu Tahsilat Genel Tebliğinde,Seri A: 2 nolu Tahsilat Genel Tebliği ile yapılan düzenlemeler ile 4734 sayılı Kanun 2.maddesi kapsamına giren idarelerin "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" aramakla sorumlu olduğu belirtilmiştir. Kanunun 2'nci maddesinde bu kurumlar; **1-**Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç) ve tüzel kişiler. **2-** Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri. **3-**Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar. **4-**Yukarıda belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler. **5-**Yapım ihalelerine münhasır olmak üzere, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar. Olarak sayılmıştır. **b) Vadesi Geçmiş Borç Durumu Belgesine Konu Ödeme Türleri:** Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğ ile aşağıdaki ödemeler de Vergi Borcu Yoktur Belgesi aranılacağı ifade edilmiştir. Bunlar; **1-** 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında hak sahiplerine yapacakları ödemeler. **2-** Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle kurumların ilgililere yapacakları ödemeler. Ancak, eğitim ve öğretime yönelik olarak öğrenim bursu ve öğrenimle ilgili diğer adlarla verilen Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler, bu zorunluluk dışında tutulmuştur. **c) Vadesi Geçmiş Borç Durumu Belgesine Konu Vergi Türleri:** Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğinde, ."Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge"ye konu vergi türleri; -Yıllık gelir, -Yıllık kurumlar, -Katma değer, -Özel tüketim,Özel iletişim ve

banka ve sigorta muameleleri vergileri, -Gelir ve kurumlar vergisine ilişkin tevkifatlar ve geçici vergiler ile bu vergi türlerine ait vergi ziyalı cezaları, gecikme zam ve faizleri, olarak belirlenmiştir. Yukarıda sayılan vergi ve cezaları dışında kalan amme alacakları (Motorlu Taşıtlar Vergisi,Trafik Para Cezası,İdari Para Cezası vs.) Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgeye konu edilmemesi gerekmektedir. Ancak,uygulamaya baktığımızda, mükellef alacaklı tahsil dairesinden (Vergi Dairesi) 6183 sayılı Kanunun 22.A maddesi kapsamında borç durum belgesi talep ettiğinde,alacaklı tahsil dairesi(Vergi Dairesi) mükellefin Vergi No veya TC kimlik nosu üzerinde kayıtlı tüm borç bilgilerine (Motorlu Taşıtlar Vergisi,Trafik Para Cezası,İdari Para Cezası vs. dahil) yer verdiği görülmektedir.Buna rağmen,bu amme alacaklarına,Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgede yer verilmiş olsa dahi,bu amme alacakları dikkate alınmamalı.Vergi borcu kesintisi yapılmamalıdır.

ç) Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgeye konu Ödeme Limiti: 1-4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren ödemeler: Seri :A Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliğin (I) bendi gereğince, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında hak sahiplerine yapacakları ödemelerin, 2.000 liranın üzerinde olması halinde, Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge talep edilir.

2-Diğer Ödemeler: Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğin (2-ii) bendi gereğince, Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle kurumların ilgililere yapacakları ödemelerin tamamı (Limit söz konusu değil) için Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge talep edilecektir. Bu limitler,alacaklı hak sahibi adına birden fazla ödeme emri belgesi düzenlenmiş ise,ödenmek üzere Saymanlıkta(muhasebe biriminde) bulunan her bir ödeme emri belgesinin toplam tutarı esas alınarak uygulanmalıdır.Birden fazla faturanın tek bir ödeme emri belgesine bağlanması durumunda da yine ödeme emri belgesi toplam tutarı (Bütçe Gideri Tutarı) esas alınmalıdır. Ödemeler KDV dahil edilerek,alacaklı hak sahibine ödeme yapıldığından Ödeme

Limitinde KDV dahil edilerek dikkate alınması gerekir.

d)Vergi Borcu Kesilecek (Mahsup edilecek) Limit: Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğın 3-ii) bendinde;"Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge arama zorunluluğu getirilen kurum ve kuruluşlarca yapılacak ödeme/işlemler sırasında, tahsil dairelerinin verdiği bilgiye istinaden kapsama giren alacak türlerinin toplam tutarının 1.000,- lirayı aşmaması halinde, borcun bulunmadığı kabul edilerek gerekli ödeme/işlemler yapılacaktır." Denilmektedir.Bu nedenle,1000.-TL'nin altında ki tutarlar, "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgede" gösterilmiş olsa dahi kesinti yapılmamalıdır.

e)Belgenin Geçerlilik Süresi: Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğinde;"Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge, tanzim edildiği tarihten itibaren 15 gün süre ile geçerlidir."İfadesi yer almaktadır.Ancak,bu sürenin alacağın tahakkuku aşamasında mı? Yoksa ödeme aşamasında mı? Dikkate alınacağı hususunda bir açıklık yoktur. Uygulamada,bu sürenin tahakkuk aşamasında dikkate alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.Zira,5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununun , "Kayıt zamanı" başlıklı 50.maddesinde;" Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması şarttır."Denilmektedir.

Bu hüküm gereğince,Ödeme Emri oluşturulurken,yapılan muhasebe kayıtlarının bir belgeye dayanması gerektiğinden,vergi borcu belgesinde bu aşamada aranması gerekecektir.Bu nedenle,İbraz edilen belgenin,tanzim edildiği tarihten itibaren 15 günü geçip

geçmediği hususu tahakkuk aşamasında dikkate alınmalıdır.

f)Mükellefiyet Kaydı Olmayanlara Yapılacak Ödemeler:

Alacaklı hak sahibine yapılacak ödemelerden dolayı, Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğinde tür olarak belirlenen amme alacaklarından mükellefiyet kaydı bulunmayanlar, herhangi bir vergi dairesinden söz konusu vergilerden mükellefiyet kayıtlarının olmadığına ilişkin belgeyi almaları halinde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge istenilmez.

g)Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgeyi Aramadan Ödeme Yapılması Ve Uygulanacak İdari Para Cezası:

Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğinde;" Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi aramadan ödeme yapılması halinde ödeme/işlemlerini yapan kurum ve kuruluşlara, borçlunun bağlı bulunduğu takibe yetkili tahsil dairesince, iki bin(2.000) lira idari para cezası tatbik edilecektir."Hükmüne yer verilmiştir. Seri :A Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliğinde de"Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgenin; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamına giren kurumların muhasebe birimlerince, diğer kurumların ödemeyi yapacak birimlerince aranılması gerekmektedir."Denilmiştir. Bu nedenle, idari para cezası ile karşı karşıya kalınmaması için muhasebe ve ödeme birimlerinin, ödeme aşamasında " Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge " nin Ödeme Emri Belgesi Eklenmiş olup olmadığını aramaları gerekir. Aksi durumda 2.000.- TL idari idari paracezasına muhatap olacaklardır. İdari para cezası alacaklı tahsil dairesince öncelikle, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamına giren kurumların muhasebe birimine, diğer kurumların ödemeyi yapacak birimine tatbik edecektir.İlgili kurumda , ödeme aşamasında "Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi" aramadan ödeme yapan sorumluları tespit ederek,söz konusu idari para cezasını rücu edecektir.

B) Kesinti Ve Mahsup İşlemleri:

a)Kurumların Tahakkuk İşlemlerini Yürüten Birimlerince Yapılacak İşlemler.

Gelir İdaresi Başkanlığınca mükelleflere daha etkin ve kaliteli bir hizmet sunulması, vergi dairelerinin iş yükünün ve kırtasiyeciliğin azaltılması amacıyla uygulamaya koymuş olduğu, internet vergi dairesi uygulaması ile Vergi Mükelleflerine elektronik ortamda internet sitesinde "İnternet Vergi Dairesi/Kurumlar-Gelir

Vergi Dairesi" başlığı altında "BORCU YOKTUR" ve "MÜKELLEFIYET YAZISI" alma imkanı getirilmiştir. Bu uygulama ile mükellefler doğrudan internet vergi dairesinden sorgulama yaparak aldıkları Borcu yoktur veya mükellefiyet yazılarını, hak ve alacağı bulunduğu Kamu Kurumuna ibraz etmektedir. Kamu Kurumunda tahakkuk ve ödeme işlemini başlatmadan önce, söz konusu yazının doğruluğunu <https://www.ihaledanismani.com> Web sayfasında yer alan "İnternet Vergi Dairesi / Dilekçe Sorgulama Sayfası" ndan gerekli bilgiler girilmek suretiyle sorgulanarak yazının doğruluğu kontrol edebilmektedir. **a.1-KBS(HYS) Kullanan Kurumlarca Yapılacak İşlemler:** Maliye Bakanlığı(Muhasebat Genel Müdürlüğü)'nce yürütülmekte olan KBS(Kamu Harcama Ve Muhasebe Bilişim Sistemi) uygulamasında, Genel ve özel bütçeli idarelerle düzenleyici ve denetleyici kurumlar yapacakları ödemelere ilişkin , ödeme emri belgelerini HYS üzerinden oluşturmak suretiyle elektronik ortamda muhasebe birimine aktarma işlemlerini yapabilmektedirler. Bu nedenle, alacaklı hak sahibine; -4734 Sayılı Kanun kapsamında kdv dahil 2.000.-TL'nin üzerinde ödemeler, -diğer ödemelerde ise limitsiz. Olmak üzere yapılacak ödemelere ilişkin HYS ve kağıt ortamında ödeme emri tahakkuku oluşturulurken , alacaklı hak sahiplerinden "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" talep edilecektir. Eğer, alacaklı hak sahibinin kuruma ibraz etmiş olduğu belge üzerinde vergi borcu var ise, bu vergi borcunun yukarıda açıklandığı şekilde, vergi türü ve limit bakımından, kesintiye konu edilip edilmeyeceği dikkate alınarak, kesintiye konu edilmesi gerekiyor ise öncelikle borçlunun yazılı talebi alınmak suretiyle, Haciz Bildirgesi olmaksızın borç tutarı kadar kısım alacağından kesilerek, bakiyesi de borçluya ödenecektir. Ayrıca, borç tutarının yapılacak ödemeden yüksek veya buna eşit olduğu durumlarda da haciz bildirgesi olmaksızın , borçlunun yazılı talebi üzerine ödenecek tutarın tamamı doğrudan alacağından düşülmek suretiyle gerekli ödeme emri belgesi tahakkuku oluşturulur. Aynı zamanda, HYS üzerinde de gerekli kesintiler yapılarak, HYS ve ıslak imzalı kağıt ortamında oluşturulan Ödeme Emri Belgesi muhasebe birimine gönderilir. "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" nin bir örneği ile borçlu mükellefin yazılı talebine ait dilekçesi ıslak imzalı ödeme emri belgesine eklenir. Eğer, alacaklı hak sahibi ibraz etmiş olduğu ."Vadesi

Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" üzerinde gösterilen borcunun alacağından kesilmesi için yazılı talepte bulunmaktan kaçınırsa, derhal alacaklı tahsil dairesi ile irtibata geçilerek Haciz Bildirgesi talep edilir. Alacaklı tahsil dairesinden talep edilen haciz bildirgesi kuruma ulaştığı anda hiçbir işleme gerek kalmaksızın alacağından resen kesinti yapılarak, gerekli tahakkuk işlemleri yukarıda izah edildiği şekilde oluşturulur ve Haciz Bildirgesinin bir örneği de ödeme emri belgesine eklenir. **a.2-KBS(HYS) Kullanmayan**

Kurumlarca Yapılacak İşlemler: KBS(HYS) sistemini kullanmayan kamu kurumları, HYS üzerinden Ödeme Emri oluşturma ve muhasebe birimine gönderme işlemini yapmadıklarından, ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesi oluştururken, vergi borcu kesintisini dikkate alarak, tahakkuk kaydı yapacaklardır. "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" nin bir örneği ile borçlu mükellefin yazılı talebine ait dilekçesi ıslak imzalı ödeme emri belgesine eklenir. **b) Kurumların Muhasebe Hizmetlerini Yapan Birimlerince(Saymanlıklar ve Ödeme Birimleri) Yapılacak İşlemler.** Muhasebe Birimleri, KBS-HYS üzerinden Gönderilen Ödeme Emri Belgesi ve ıslak imzalı olarak teslim edilen/gelen ödeme evraklarını, teslim aldıktan sonra, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununun 61.maddesi ve Muhasebe Yetkilisi Adaylarının Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Muhasebe Yetkililerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29.maddesinde çerçevesinde inceleme ve kontrole tabi tutar. Bu aşamada, Muhasebe yetkilileri, ödeme emri belgesi eki belgelerin, ödemesi yapılacak giderin çeşidine ve alım şekline göre Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde ve özel mevzuatında öngörülen belgelerden olmasını ve bu belgelerin eksiksiz olarak ödeme emri belgesi ekine bağlanıp bağlanmadığı hususuna bakar. Eğer yapılmakta olan ödeme; – 4734 Sayılı Kanun kapsamında ve kdv dahil 2.000.-TL'nin üzerinde ise, – Diğer ödemelerde limite bakılmaksızın, "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge"nin Ödeme Emri Belgesine eklenmiş olup olmadığına bakılır. Söz konusu belge ekli değil ise, hem KBS(HYS) üzerinden hemde ıslak imzalı ödeme emri belgesini, iade formu kullanarak iade edilir. Zira, 3 nolu Tahsilat Genel Tebliği ile, 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Seri: A Sıra No: 1 Tahsilat Genel Tebliğinin Birinci Kısım İkinci Bölümünün "V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile

İşlem Yapanların Sorumlulukları” başlıklı alt bölümünün, (4.2) bendinden sonraki ilk paragrafının sonuna eklenen aşağıdaki cümlede; “Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgenin; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamına giren kurumların muhasebe birimlerince, diğer kurumların ödemeyi yapacak birimlerince aranılması gerekmektedir.” Şeklinde ifade edilmek suretiyle, “Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belgenin” ödeme belgesine eklenmiş olup olmadığına bakılması sorumluluğunun verilmiş olduğu açıktır. Bu aşamada saymanlıkların(muhasebe birimlerinin) alacaklı tahsil dairesi nezdinde resen vergi sorgulaması(araştırması) yapması veya alacaklı hak sahibi ile irtibata geçerek “Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge” istenmesi söz konusu değildir.Böyle bir yetki ve sorumluluklarıda yoktur.

C-Kesintiye Konu Vergi Borcu Çıkması Durumunda Yapılacak İşlemler: a) **5018 sayılı Kanuna ekli, 1 sayılı listede yer alan kurumların muhasebe birimlerince yapılacak işlemler;** Kurumlarca,KBS-HYS sistemi üzerinden oluşturulan Ödeme Emri Belgesinde veya ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesinde kesilerek 333-9.1 Vergi Kesintileri hesabına gösterilen tutarlar,muhasebe birimlerince kayıtlarına alınarak, en geç kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar ,511- Muhasebe Birimleri Arası İşlemler Hesabı kullanılarak ilgili vergi dairesine gönderilir. Bunun için,borçlu mükellef adına 3 nüsha MİF düzenlenir. MİF’in bir nüshası genel evrak kayıt defterinden sayı verilmek suretiyle alacaklı vergi dairesine gönderilir. Ayrıca,ıslak imzalı MİF’in bir sureti beklenilmeksizin ilgili vergi dairesine fakslanır.MİF’in diğer iki nüshası asıl /suret olarak muhasebe biriminde muhafaza edilir. b) **5018 sayılı Kanuna ekli 2 ve 3 sayılı listede yer alan kurumların muhasebe birimlerince yapılacak işlemler;** Kurumlarca,KBS-HYS sistemi üzerinden oluşturulan Ödeme Emri Belgesinde veya ıslak imzalı Ödeme Emri Belgesinde kesilerek 333-9.1 Vergi Kesintileri hesabına gösterilen tutarlar,muhasebe birimlerince kayıtlarına alınarak, en geç kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar ,kayıtlardan çıkarılarak gönderme emri ile ilgili vergi dairesinin banka hesabına aktarılır. c) **Döner Sermaye Saymanlık Müdürlüklerince Yapılacak İşlem;** Ödeme Emri Belgesinde kesilerek,364-İstihkaklardan Vergi Borçlarına Karşılık Yapılan Kesintiler Hesabına kaydedilen tutarlar en geç kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar

, kayıtlardan çıkarılarak gönderme emri ile ilgili vergi dairesinin banka hesabına aktarılır. **d) Mahalli İdare Muhasebe Birimlerince Yapılacak İşlemler;** Ödeme Emri Belgesinde kesilerek, Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine göre, 362-Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabına alınır. Yapılan bu kesintiler, en geç kesintinin yapıldığı günü takip eden günün sonuna kadar , kayıtlardan çıkarılarak gönderme emri ile ilgili vergi dairesinin banka hesabına aktarılır. **Burada önemli bir hususuda belirtmekte yarar vardır.** Seri A: 2 nolu Tahsilat Genel Tebliğin 4.2 bendinde; "Borçlunun talebi üzerine kesinti yapan kurum; Genel bütçeli idare ise muhasebe işlem fişinin düzenlendiği tarihte, – Genel bütçe dışında bir idare ise kesilen tutarın tahsil dairesi hesaplarına yatırıldığı tarihte, ödeme yapılmış sayılacağından, ödeme tarihine kadar geçen süre için amme alacağına 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre gecikme zammı hesaplanacaktır." Şeklinde ifadeye yer verilmiştir. Bu nedenle, borçlu mükelleften vergi borcu tahsilatı yapıldığı halde, söz konusu kesintinin alacaklı tahsil dairesi geç aktarılmasından dolayı , gecikme zammı ile karşı karşıya kalmaması için, ödeme yapıldıktan sonra derhal ilgili vergi dairesine aktarılması sağlanmalıdır. **IV-SONUÇ:** Yukarıda, iki farklı bir uygulama olan "Vergi Borcu Sorgulama" ve "Vadesi Geçmiş Borç Durumunu Gösterir Belge" arama uygulamaları mercek altına alınarak, bu konuda ortaya çıkan tereddütler giderilmeye çalışılmıştır. Uygulamada, tamamen içiçe geçmiş ve adeta tek bir uygulama "Vergi Borcu Sorma Uygulaması" gibi algılanan, bu uygulamalar ayrı ayrı ele alınarak, ilgili yasal düzenlemeler kapsamında ilgili kurumların ve muhasebe birimlerinin yapacağı işlemler açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma göstermiştir ki, halen yürürlükte olan 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerinin, Maliye Bakanlığı-Muhasebat Genel Müdürlüğünce yürütülen KBS-HYS(Kamu Harcama Ve Muhasebe Bilişim Sistemi-Harcama Yönetim Sistemi) uygulamaları karşısında fiilen uygulanabilirliği ortadan kalkmıştır. Bu nedenle, yürürlükte olan tüm tahsilat iç genelgelerinin ve tahsilat genel tebliğlerinin, yeniden gözden geçirilerek, muhasebe birimlerinin kullanmakta olduğu muhasebe bilişim sistemleride dikkate alınarak yeniden ele alınmasında fayda vardır.

V-UYGULAMA İLE İLGİLİ GENEL SORU /CEVAPLAR: Soru 1:

Kurumlarca,Seri :A Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliğinde belirtilen ödemeler dışında,yapılacak ödemelerde vergi borcu olup olmadığına dair belge aranmayacak mıdır? Cevap:

6183 sayılı Kanuna 5766 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen 22/A maddesi kapsamında (1-2 ve 3 Nolu Tahsilat Genel Tebliği) getirilen düzenleme söz konusu madde kapsamında ,2 nolu Tahsilat Genel Tebliği ile yukarıda 1 ve 2 nolu bentlerle alakalı ödemeler sırasında Vergi Borcu Yoktur Belgesi Aranması zorunluluğu getirilmiştir.Söz konusu 1 ve 2 nolu bentler dışındaki ödemelerde kamu kurum ve kuruluşları ve bu ödemeyi yapan muhasebe birimleri(Saymanlıklar), vergi borcu olmadığına dair belge aramayacaklar. Ancak,yukarıda belirtilen 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgeleri gereğince,Maliye Bakanlığı-Muhasebat Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Genel ve Özel Bütçeli Saymanlıklar ile Döner Sermaye Saymanlıkları bizzat alacaklı tahsil dairesi ile irtibata geçerek (faks veya internet üzerinden) sorgulama yaparak.Doğrudan,alacaklı hak sahibinin bağlı olduğu vergi dairesinden ,Vergi borcu yoktur yazısı talep edeceklerdir.

Soru 2; A Vergi Mükellefine ,4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3. Maddesine giren herhangi bir alım karşılığı yapılacak bir ödeme de “Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge” aranmayacak mıdır? Cevap:

Söz konusu ödeme, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun istisna kapsamında bir alım olduğundan,kurumca tahakkuk aşamasında vergi borcu olup olmadığına dair belge aranmayacaktır. Ancak,yukarıda belirtilen 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgeleri gereğince,Maliye Bakanlığı-Muhasebat Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Genel ve Özel Bütçeli Saymanlıklar ile Döner Sermaye Saymanlıkları bizzat alacaklı tahsil dairesi ile irtibata geçerek (faks veya internet üzerinden) sorgulama yaparak.Doğrudan,alacaklı hak sahibinin bağlı olduğu vergi dairesinden ,Vergi borcu yoktur yazısı talep edeceklerdir.

Soru 3; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen mudafi ve vekillerine (Avukatlara), Adelet Bakanlığı bütçesinden Defterdarlık Muhasebe Müdürlüklerince yapılan ödemelerde “Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge” aranmayacak mıdır? Cevap;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen mudafi ve vekillerine (Avukatlara) yapılacak ödemeler,6183 sayılı kanun 22-A maddesine istinaden düzenlenen Seri :A Sıra No:2 Tahsilat

Genel Tebliğinde sayılan ödemeler arasında yer almadığından, hak sahiplerinden vergi borcu olmadığına dair belge istenilmeyecektir. Ancak, 1993/6 nolu Tahsilat İç Genelgesi gereğince, alacaklı tahsil dairesi ile irtibata geçilerek, vergi borcu sorgulaması yapılacaktır. İlgili vergi dairesinden vergi borcu yoktur yazısı talep edilecektir. **Soru 4- Sosyal Güvenlik Kurumunca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3.maddesinin (h) bendi gereğince; hak sahiplerine sağlanan teşhis ve tedaviye yönelik hizmet alımları ile tedavisi kurumlarınca üstlenilen kişilerin ayakta tedavisi sırasında reçeteye bağlanan ilaç ve tıbbî malzemelerin kişilerce alımları sonucu, SGK'nca alacaklı hak sahibi eczane ve hastanelere yapılacak ödemeler sırasında "Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge" aranacak mıdır? Cevap 4-** Sosyal Güvenlik Kurumunca eczane ve hastanelere yapılacak ödemeler, 4734 sayılı kanunla istisna kapsamında sayıldığından, söz konusu ödemeler sırasında SGK Vergi Borcu olup olmadığına dair belge aranmayacaktır. Ayrıca, SGK (muhasabe birimi)' 1993/6 ve 2202/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerinde yer alan, alacaklı tahsil dairesi ile işbirliği yapacak Saymanlıklar kapsamında sayılmadığından, herhangi bir şekilde vergi borcu sorgulaması da yapmayacaktır. **Soru 5-Belediyesinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3. Maddesine giren herhangi bir alım karşılığı yapılacak bir ödeme de "Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge" aranmayacak mıdır? Vergi Borcu Sorgulaması yapacak mıdır? Cevap 5-**Belediyesinde yapılan alım, 4734 sayılı kanunla istisna kapsamında sayıldığından, söz konusu ödemeler sırasında , "Vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge" aranmayacaktır. Ayrıca, Belediye (muhasabe birimi)' 1993/6 ve 2002/1 nolu Tahsilat İç Genelgelerinde yer alan , alacaklı tahsil dairesi ile işbirliği yapacak Saymanlıklar kapsamında sayılmadığından, herhangi bir şekilde vergi borcu sorgulaması da yapmayacaktır.]]>